

Лекції з питань запобігання і виявлення корупції

місце проведення: м. Чернігів,
проспект Миру, 217, конференцзал
дата проведення: 08.02.2021

Тема лекції: «Роз'яснення загальних вимог антикорупційного законодавства, можливостей подання повідомлення про вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень»

1. Нормативна база
2. Суб'єкт корупційного правопорушення
3. Обмеження, вимоги та обов'язки, установлені законодавством для посадових осіб державних підприємств, установ та організації та відповідальність за їх порушення
4. Викривач, його права та гарантії безпеки
5. Засоби повідомлення про корупцію

1. Нормативно-правова база складається з Конституції України, законів України "Про запобігання корупції", "Про державну службу", Кримінального кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, та інших нормативно - правових актів України.

2. Відповідно статті 3 Закону України "Про запобігання корупції" (далі - Закон) до суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення віднесено осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та осіб, які для цілей цього Закону прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: посадові особи юридичних осіб публічного права, які не зазначені в пункті 1 частини першої статті 3 Закону, особи, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але надають публічні послуги, а також особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно - розпорядчих чи адміністративно - господарських обов'язків, або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно - правової форми, та інші особи, які не є службовими особами та які виконують роботу або надають послуги відповідно до договору з підприємством, установою, організацією у випадках, передбачених Законом.

Головним критерієм віднесення особи до кола посадових осіб є наявність у неї організаційно-розпорядчих або адміністративно - господарських функцій.

Організаційно - розпорядчими обов'язками є обов'язки із здійснення керівництва галуззю промисловості, трудовим колективом, ділянкою роботи, виробничою діяльністю окремих працівників на підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форм власності. Такі функції виконують, зокрема, керівники міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних, колективних чи приватних підприємств, установ і організацій, їх заступники, керівники структурних підрозділів (начальники цехів, завідувачі відділами, лабораторіями, кафедрами), їх заступники, особи, які керують ділянками робіт (майстри, бригадири) - (постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 року № 5 "Про судову практику у справах про хабарництво").

Згідно зазначеної постанови Пленуму, до адміністративно-господарських обов'язків відносяться обов'язки по управлінню або розпорядженню державним, колективним чи приватним майном (установлення порядку його зберігання, переробки, реалізації, забезпечення контролю за цими операціями тощо). Такі повноваження в тому чи іншому обсязі є у начальників планово - господарських, постачальних, фінансових відділів і служб,

Тема лекції: «Роз'яснення загальних вимог антикорупційного законодавства, можливостей подання повідомлення про вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень»

завідуючих складами, магазинами, майстернями, ательє, їх заступників, керівників відділів підприємств, відомчих ревізорів та контролерів тощо.

Закон України «Про запобігання корупції» встановлює перелік осіб, що визнаються суб'єктами відповідальності за корупційні правопорушення. Такий перелік дозволяє окреслити не лише тих, хто може понести відповідальність за відповідні порушення, а й осіб, які зобов'язані виконувати встановлені законодавством антикорупційні обмеження та обов'язки. Так, стаття 3 Закону України «Про запобігання корупції» виділяє 3 групи суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення:

1. I група - особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування:

- Президент України, Голова Верховної Ради України, його Перший заступник та заступник, Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, віце-прем'єр-міністри України, міністри, інші керівники центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України, та їх заступники, Голова Служби безпеки України, Генеральний прокурор України, Голова Національного банку України, Голова Рахункової палати, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Голова Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим;

- народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови;

- державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування;

- військові посадові особи Збройних Сил України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та інших утворених відповідно до законів військових формувань, крім військовослужбовців строкової військової служби;

- судді Конституційного Суду України, інші професійні судді, члени, дисциплінарні інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, службові особи секретаріату цієї Комісії, Голова, заступник Голови, секретарі секцій Вищої ради юстиції, а також інші члени Вищої ради юстиції, народні засідателі і присяжні (під час виконання ними цих функцій);

- особи рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, державної кримінально-виконавчої служби, податкової міліції, особи начальницького складу органів та підрозділів цивільного захисту;

- посадові та службові особи органів прокуратури, Служби безпеки України, дипломатичної служби, державної лісової охорони, державної охорони природно-заповідного фонду, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної податкової політики та державної політики у сфері державної митної справи;

- члени Національного агентства з питань запобігання корупції;

- члени Центральної виборчої комісії;

- посадові та службові особи інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим;

2. II група - особи, які прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування:

- посадові особи юридичних осіб публічного права;

- особи, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але надають публічні послуги (аудитори, нотаріуси, оцінювачі, а також експерти, арбітражні керуючі, незалежні посередники, члени трудового арбітражу, третейські судді під час виконання ними цих функцій, інші особи, визначені законом);

3. III група (яка стосується працівників ТМО):

- особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми;

Тема лекції: «Роз'яснення загальних вимог антикорупційного законодавства, можливостей подання повідомлення про вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень»

о інші особи, які не є службовими особами та які виконують роботу або надають послуги відповідно до договору з підприємством, установою, організацією.

Окремо Законом виділено категорію осіб, які не відносяться до осіб, уповноважених на виконання функцій держави, але в цілях Закону до них прирівняні. На таких осіб поширюється менша кількість обмежень у порівнянні із особами, уповноваженими на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування, і застосовуються вони до них лише у випадку виконання ними визначених функцій у публічному секторі, зокрема:

- посадові особи юридичних осіб публічного права, які одержують заробітну плату за рахунок державного чи місцевого бюджету,

- особи, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але надають публічні послуги: аудитори, нотаріуси, експерти, оцінювачі, арбітражні керуючі, незалежні посередники чи члени трудового арбітражу під час розгляду колективних трудових спорів, третейські судді, а також у встановлених законом випадках інші особи.

Остання група суб'єктів відповідальності за корупційні правопорушення – юридичні особи.

3. Посадові особи (працівники) державних підприємств, установ та організацій (надалі - посадові особи), є суб'єктами відповідальності за корупційні правопорушення, на них поширюються вимоги та обмеження, встановлені Законом, а саме:

1. Вимоги щодо прийняття антикорупційної програми та її погодження Національним агентством (стаття 19).
2. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища (стаття 22).
3. Обмеження щодо одержання подарунків (статті 23, 24).
4. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (стаття 25).
5. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування (стаття 26).
6. Обмеження спільної роботи близьких осіб (стаття 27).
7. Вимоги щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (статті 28-36).
8. Вимоги до поведінки осіб, додержання вимог закону та етичних норм поведінки (статті 37, 38).
9. Вимоги щодо пріоритету інтересів (стаття 39).
10. Вимоги щодо політичної нейтральності (стаття 40).
11. Вимоги щодо неупередженості (стаття 41).
12. Вимоги щодо компетентності і ефективності (стаття 42).
13. Вимоги щодо нерозголошення інформації (стаття 43).
14. Вимоги щодо утримання від виконання незаконних рішень чи доручень (стаття 44).
15. Вимоги щодо подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (стаття 45).
16. Вимоги своєчасності подання декларації (стаття 49).
17. Вимоги щодо додаткових заходів здійснення фінансового контролю (стаття 52).
18. вимоги щодо (стаття 53):
нерозголошення інформації про викривача,
забезпечення умов для повідомлень про порушення Закону іншою особою через спеціальні телефонні лінії, офіційні веб-сайти, засоби електронного зв'язку;
розгляд анонімного повідомлення,
вжиття заходів щодо припинення корупційного або пов'язаного із корупцією правопорушення,
негайного письмового повідомлення про його вчинення спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції.

Тема лекції: «Роз'яснення загальних вимог антикорупційного законодавства, можливостей подання повідомлення про вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень»

19. Заборона на одержання пільг, послуг і майна органами державної влади та органами місцевого самоврядування (стаття 54).
20. Вимоги щодо проведення спеціальної перевірки (стаття 56).
21. Вимоги щодо прозорості та доступу до інформації (стаття 60).
22. Вимоги щодо запобігання корупції у діяльності юридичної особи (стаття 61).
23. Вимоги щодо обов'язкового затвердження антикорупційної програми юридичної особи (стаття 62).
24. Вимоги щодо проведення службового розслідування стосовно особи, яка вчинила корупційне або пов'язане із корупцією правопорушення (стаття 65).
25. вимоги щодо незаконних актів та правочинів (стаття 67).

Перелік корупційних правопорушень, за вчинення яких передбачено кримінальну відповідальність

Відповідно до примітки до статті 45 Кримінального кодексу України корупційними злочинами, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, згідно з цим Кодексом вважаються злочини, передбачені:

статтею 191 (привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем);

статтею 262 (викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем);

статтею 308 (викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем);

статтею 312 (викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем);

статтею 313 (викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням);

статтею 320 (порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів);

статтею 357 (викрадення, привласнення, вимагання документів, штамів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження);

статтею 410 (викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем).

Згідно з приміткою до статті 45 Кримінального кодексу України також корупційними злочинами, відповідно до цього Кодексу, вважаються злочини, передбачені:

статтею 210 (нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням);

статтею 354 (підкуп працівника підприємства, установи чи організації);

статтею 364 (зловживання владою або службовим становищем);

статтею 364¹ (зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми);

статтею 365² (зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги);

статтею 368 (прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою);

Тема лекції: «Роз'яснення загальних вимог антикорупційного законодавства, можливостей подання повідомлення про вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень»

Безпосереднім об'єктом цього злочину є суспільні відносини, що забезпечують правильну (належну) діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних чи комунальних підприємств, установ чи організацій, а також їх службових осіб, у частині їх непідкупності та фінансування виключно у порядку, встановленому законодавством.

Предметом злочину є неправомірна вигода. Це поняття замінило собою більш вузьке поняття "хабар", під яким розумілися блага виключно майнового характеру: 1) *майно*, зокрема вилучене з вільного обігу (гроші, цінності та інші речі); 2) *право на майно* (документи, що надають право отримати майно, користуватися ним або вимагати виконання зобов'язань тощо); 3) *будь-які дії майнового характеру* (передача майнових вигод, відмова від них, відмова від прав на майно, безоплатне надання послуг, санаторних або туристичних путівок, проведення будівельних чи ремонтних робіт тощо). Предметом же неправомірної вигоди можуть бути і *нематеріальні блага* (зокрема будь-які послуги).

Оскільки від розміру неправомірної вигоди залежить кваліфікація злочину, предмет такого роду вигоди має отримати грошову оцінку в національній валюті України. Це необхідно і в тих випадках, коли ним є майно, яке з тих чи інших причин не купувалося (викрадене, подароване, знайдене тощо). При визначенні вартості предмета неправомірної вигоди слід виходити з мінімальних цін, за якими в даній місцевості на час вчинення злочину можна було вільно придбати річ або одержати послуги такого ж роду та якості.

Мінімальний розмір неправомірної вигоди у КК України не визначено.

Об'єктивна сторона злочину (ч. 1 ст. 368 КК України) передбачає такі альтернативні дії службової особи: *прийняття пропозиції* неправомірної вигоди; *прийняття обіцянки* такої вигоди; *одержання* неправомірної вигоди; *прохання надати* таку вигоду.

Слід також наголосити, що, по-перше, службова особа при вчиненні цього злочину може приймати пропозицію, обіцянку або одержувати неправомірну вигоду, а так само просити надати таку вигоду *як для себе, так і для третьої особи*; по-друге, цей злочин вчиняється службовою особою *як в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду, так і в інтересах третьої особи*; по-третє, прийняття пропозиції, обіцянки або одержання службовою особою неправомірної вигоди, а так само прохання надати таку вигоду пов'язані із *вчиненням чи не вчиненням цією службовою особою будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища*.

Особливістю *прийняття пропозиції неправомірної вигоди* у ст. 368 КК України є те, що воно передбачає виявлення згоди (погодження) службової особи з висловленням її наміру надати таку вигоду, схвалення нею цих дій, її готовність до безпосереднього одержання зазначеної вигоди. Якщо ж висловлення наміру супроводжується повідомленням про час, місце, спосіб надання неправомірної вигоди і службова особа виявляє згоду (погоджується) із цим наміром, схвалює ці дії, проявляє готовність до безпосереднього одержання такої вигоди, то вже має місце *прийняття обіцянки неправомірної вигоди*.

Власне прийняття пропозиції чи обіцянки неправомірної вигоди може бути здійснене будь-яким чином (за допомогою конклюдентних дій, усно, письмово, телефоном, електронною поштою, СМС-повідомленням тощо).

Одержання неправомірної вигоди – це отримання (набуття, приймання) службовою особою такої вигоди для себе чи третьої особи за вчинення чи не вчинення цією службовою особою в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади, покладених на неї організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій, або таких, які вона не уповноважена була вчинювати, але до вчинення яких іншими службовими особами могла вжити заходів завдяки своєму службовому становищу.

Одержання службовою особою неправомірної вигоди від підлеглих чи підконтрольних осіб за протегування чи потурання, за вирішення на їх користь питань, які входять до її компетенції, також слід розцінювати як злочин, передбачений ст. 368 КК України.

Способи одержання неправомірної вигоди можуть бути різними і для кваліфікації цього злочину значення не мають, однак можна вирізнити два основні: *простий* (полягає у безпосередньому наданні неправомірної вигоди службовій особі, її близьким родичам чи членам сім'ї, передачі її через посередника чи третіх осіб); *завуальований* (факт одержання неправомірної вигоди маскується під зовні цілком законну операцію: укладення законної угоди, нарахування й виплата заробітної плати чи премії, оплата послуг, консультації, експертизи тощо). У разі встановлення, що неправомірну вигоду було передано завуальованим способом, то про це слід зазначити у відповідних матеріалах кримінального провадження і навести докази, на підставі яких зроблено висновок, що гроші, матеріальні цінності чи послуги були передані або надані службовій особі як неправомірною вигодою та що це усвідомлювали і той, хто її надав, і той, хто її одержав.

Прохання надати неправомірну вигоду – це звернення службової особи до того, хто потенційно здатний надати таку вигоду, із клопотанням (закликом) про її надання. У цій ситуації винний, так би мовити, розраховує на "добрий жест" з боку іншої особи, прагне мотивувати її до надання йому неправомірної вигоди. Висловлюючи прохання, службова особа виявляє своє протиправне бажання отримати неправомірну вигоду, при цьому особа, якій адресоване звернення, може або погодитися, або відмовити. Останній факт на кваліфікацію вчиненого не впливає.

Відповідальність за передбачений ст. 368 КК України злочин настає тільки за умови, що службова особа прийняла пропозицію, обіцянку або одержала неправомірну вигоду, а так само попросила надати таку вигоду для себе чи третьої особи *за вчинення чи не вчинення* такою службовою особою в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи *будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища*.

Слід зауважити, що вчинені суб'єктом аналізованого злочину дії можуть бути як цілком законними (входять до його компетенції, здійснюються в установленому порядку тощо), так і незаконними. У разі коли неправомірну вигоду одержано за законні дії або за такі протиправні дії по службі, що утворюють дисциплінарний проступок, винний несе відповідальність тільки за ст. 368 КК України.

Третя особа, в інтересах якої винний за неправомірну вигоду має вчинити певні дії з використанням наданої йому влади чи службового становища, – це будь-яка фізична (крім того, хто пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду) або юридична особа.

Злочин, передбачений ч. 1 ст. 368 КК України, є *закінченим* з моменту, коли службова особа вчинила певні дії: а) прийняла пропозицію чи обіцянку надати їй або третій особі неправомірну вигоду і той, хто її пропонував або обіцяв, усвідомив надану службовою особою згоду; б) одержала неправомірну вигоду чи тільки її частину; в) попросила надати таку вигоду і особа, до якої звернене таке прохання, сприйняла його (*формальний склад*).

Суб'єкт злочину – спеціальний, а саме службова особа.

Дії особи, яка сприяла тому, хто, будучи службовою особою, прийняв пропозицію, обіцянку або одержав неправомірну вигоду, чи тому, хто її пропонував, обіцяв чи надав, або організувала цей злочин, або підбурила до його вчинення, належить кваліфікувати як співучасть у злочині, передбаченому ст. 368 або ст. 369 КК України. Зокрема, якщо неправомірною вигодою одержана службовою особою через посередника, який діяв на її боці, то його дії кваліфікують як пособництво в одержанні такої вигоди – за ч. 5 ст. 27, ч. 1 ст. 368 КК України, якщо тільки він не був співвиконавцем вчиненого, тобто відповідною службовою особою, яка використовувала надану їй владу чи службове становище.

Суб'єктивна сторона злочину характеризується прямим умислом і корисливим мотивом.

Покарання за злочин, за ч. 1 – штраф від 1000 до 1500 н.м.д.г. або арешт на строк від 3 до 6 місяців, або позбавлення волі на строк від 2 до 4 років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років; *за ч. 2* – позбавлення волі

Тема лекції: «Роз'яснення загальних вимог антикорупційного законодавства, можливостей подання повідомлення про вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень»

на строк від 3 до 6 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років; за ч. 3 -позбавлення волі на строк від 5 до 10 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років, з конфіскацією майна; за ч. 4 – позбавлення волі на строк від 8 до 12 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років, з конфіскацією майна.)

статтею 368² (незаконне збагачення);

статтею 368³ (підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми);

статтею 368⁴ (підкуп особи, яка надає публічні послуги);

статтею 369 (пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі);

статтею 369² (зловживання впливом).

Перелік правопорушень, пов'язаних з корупцією за вчинення яких передбачено адміністративну відповідальність

Відповідно до глави 13-А "Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією" Кодексу України про адміністративні правопорушення адміністративна відповідальність передбачена за:

порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (стаття 172⁴);

порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (стаття 172⁵);

(Подарунок – це грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які надають (одержують) безоплатно або за ціною, нижчою мінімальної ринкової.

Ринкова ціна – це домінуюча на ринку у відповідному часовому відрізку ціна на товар (послуги, роботи). Вона встановлюється безпосередньо на вільному конкурентному ринку під впливом співвідношення попиту і пропозиції, а не нав'язується директивними документами органів державної влади. У ринковій економіці функціонують кілька видів ринкових цін. Головними з них є оптові й роздрібні ціни, що можуть набувати різної форми залежно від умов їх застосування в процесі купівлі-продажу.

Оптові – це такі ціни, за якими підприємства реалізують свою продукцію великими партіями всім категоріям споживачів, крім населення. Роздрібні – це ціни, за якими населення купує товари в роздрібній торгівлі для задоволення власних потреб.

Забороняється безпосередньо або через інших осіб вимагати, просити, одержувати подарунки для себе чи близьких їм осіб від юридичних або фізичних осіб: – у зв'язку із здійсненням такими особами діяльності, пов'язаної із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування; – якщо особа, яка дарує, перебуває в підпорядкуванні такої особи.

Отримання чиновником знижки на товари і послуги, виграшу, призу, премії або бонусу може виступати одним із способів приховування корупційних практик (наприклад, виграш службовцем автомобіля чи квартири за наслідками фіктивного розіграшу).

Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняні до них особи у разі надходження пропозиції щодо подарунка, незважаючи на приватні інтереси, зобов'язані невідкладно вжити таких заходів: 1) відмовитися від пропозиції; 2) за можливості ідентифікувати особу, яка зробила пропозицію; 3) залучити свідків, якщо це можливо, у тому числі з числа співробітників; 4) письмово повідомити про пропозицію безпосереднього керівника (за наявності) або керівника відповідного органу, підприємства, установи, організації, спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції (прокуратуру, Національну поліцію, Національне антикорупційне бюро тощо).

Різниця між цими діями полягає в такому:

1) дарунок завжди має матеріальне вираження, а неправомірна вигода може мати нематеріальний зміст;

Тема лекції: «Роз'яснення загальних вимог антикорупційного законодавства, можливостей подання повідомлення про вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень»

2) злочин, визначений у статті 368 Кримінального кодексу України, є закінченим за наявності двох обов'язкових умов – реалізація службових повноважень в інтересах інших осіб і отримання вигоди за це. Для адміністративного порушення, передбаченого статтею 172-5 КУпАП, достатнім є факт одержання подарунка (пожертви), а виконання/невиконання дій в інтересах дарувальника не має значення; Одержання неправомірної вигоди завжди пов'язане з необхідністю використання особою свого службового становища. А одержання подарунка не завжди пов'язане з виконанням повноважень. Наприклад, адміністративним 32 правопорушенням є отримання подарунка від підлеглих службовців, незалежно від мети цих дій; 25

3) статтею 172-5 КУпАП встановлено граничну вартість подарунків – вона не повинна перевищувати одну мінімальну заробітну плату, встановлену на день прийняття подарунка, одноразово, а сукупна вартість таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, не перевищує двох прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року, в якому прийнято подарунки.

4) Натомість для неправомірної вигоди такої вартості не встановлено, тому перевищення зазначеної вище суми може бути кваліфіковано за статтею 368 Кримінального кодексу України за наявності доведеного факту вчинення чи невчинення службовою особою в інтересах того, хто дарує, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища).

порушення вимог фінансового контролю (стаття 172⁶);

порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (стаття 172⁷); незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень (стаття 172⁸);

невжиття заходів щодо протидії корупції (стаття 172⁹).

Згідно зі статтею 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення у справах про адміністративні правопорушення, що розглядаються органами, зазначеними в статтях 218-221 цього Кодексу, протоколи про правопорушення, передбачені статтями 172⁴-172⁹, мають право складати уповноважені на те посадові особи Національної поліції України та Національного агентства з питань запобігання корупції.

Перелік правопорушень, пов'язаних з корупцією, за вчинення яких може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності (не є виключним)

1. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища (стаття 223 Закону).
2. Обмеження щодо одержання подарунка (стаття 23 Закону).
3. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (стаття 253 Закону).
4. Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування (стаття 26 Закону).
5. Обмеження спільної роботи близьких осіб (стаття 27 Закону).
6. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (стаття 28 Закону).

4. Розділом 8 Закону України "Про запобігання корупції" (далі - Закону) встановлено гарантії державного захисту викривачів.

Стаття 53. Державний захист осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції

1. Особа, яка надає допомогу в запобіганні і протидії корупції (**викривач**), - особа, яка за наявності обґрунтованого переконання, що інформація є достовірною, повідомляє про порушення вимог цього Закону іншою особою.

2. Особи, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції, перебувають під захистом держави. За наявності загрози життю, житлу, здоров'ю та майну осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції, або їх близьких осіб, у зв'язку із здійсненим повідомленням про порушення вимог цього Закону, правоохоронними органами до них

Тема лекції: «Роз'яснення загальних вимог антикорупційного законодавства, можливостей подання повідомлення про вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень»

можуть бути застосовані правові, організаційно-технічні та інші спрямовані на захист від протиправних посягань заходи, передбачені Законом України "Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві".

3. Особа або член її сім'ї не може бути звільнена чи примушена до звільнення, притягнута до дисциплінарної відповідальності чи піддана з боку керівника або роботодавця іншим негативним заходам впливу (переведення, атестація, зміна умов праці, відмова в призначенні на вищу посаду, скорочення заробітної плати тощо) або загрозі таких заходів впливу у зв'язку з повідомленням нею про порушення вимог цього Закону іншою особою.

Інформація про викривача може бути розголошена лише за його згодою, крім випадків, встановлених законом.

4. Національне агентство, а також інші державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування забезпечують умови для повідомлень їх працівниками про порушення вимог цього Закону іншою особою, зокрема через спеціальні телефонні лінії, офіційні веб-сайти, засоби електронного зв'язку.

5. Повідомлення про порушення вимог цього Закону може бути здійснене працівником відповідного органу без зазначення авторства (анонімно).

Анонімне повідомлення про порушення вимог цього Закону підлягає розгляду, якщо наведена у ньому інформація стосується конкретної особи, містить фактичні дані, які можуть бути перевірені.

Анонімне повідомлення про порушення вимог цього Закону підлягає перевірці у термін не більше п'ятнадцяти днів від дня його отримання. Якщо у вказаний термін перевірити інформацію, що міститься в повідомленні, неможливо, керівник відповідного органу або його заступник продовжують термін розгляду повідомлення до тридцяти днів від дня його отримання.

У разі підтвердження викладеної у повідомленні інформації про порушення вимог цього Закону керівник відповідного органу вживає заходів щодо припинення виявленого порушення, усунення його наслідків та притягнення винних осіб до дисциплінарної відповідальності, а у випадках виявлення ознак кримінального або адміністративного правопорушення також інформує спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.

6. Національне агентство здійснює постійний моніторинг виконання закону у сфері захисту викривачів, проводить щорічний аналіз та перегляд державної політики у цій сфері.

7. Посадові і службові особи державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, посадові особи органів місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права, їх структурних підрозділів у разі виявлення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення чи одержання інформації про вчинення такого правопорушення працівниками відповідних державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб публічного права, їх структурних підрозділів зобов'язані у межах своїх повноважень ужити заходів щодо припинення такого правопорушення та негайно письмово повідомити про його вчинення спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції.

5. У разі коли стали відомі факти порушення антикорупційного законодавства працівниками ДУ «ТМО МВС України по Чернігівській області» за наявності обґрунтованого переконання, що інформація є достовірною, Ви можете:

-повідомити на електронну пошту:

tmo_cn@mvs.gov.ua (приймальня),

cnprov@meta.ua (уповноважений з антикорупційної діяльності)

-розмістити відповідну інформацію на офіційному вебсайті ТМО:

ch-tmo.mvs.gov.ua посилання [Повідомити про корупцію](#)

Тема лекції: «Роз'яснення загальних вимог антикорупційного законодавства, можливостей подання повідомлення про вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень»

- написати офіційного або анонімного листа на адресу установи:
14029, м. Чернігів, Проспект Миру, 217.
- зателефонувати:
(04622) 5-39-39.
- особистий прийом за встановленим графіком каб. 416а установи.

Нагадаю, відповідно до Закону повідомлення про корупційне правопорушення або правопорушення, пов'язане з корупцією, **може бути здійснено анонімно**. (Стаття 53 Закону України «Про запобігання корупції»)

Вимоги до анонімного повідомлення:

- містить ознаки порушення антикорупційного законодавства
- інформація має стосуватися конкретної особи
- повинно містити фактичні дані, які можуть бути перевірені

Механізм надання повідомлень органу безкоштовний, легко доступний і орієнтований на те, щоб зменшити бар'єри для викривачів, які побоюються розголошення, чи осіб з особливими потребами. Крім того, забезпечує широкий діапазон можливостей для контакту викривача з органом, а також конфіденційність та можливість надання повідомлень анонімно.

Повідомлення надані ТМО через вебсайт або засоби електронного зв'язку, надходять безпосередньо до уповноваженого з антикорупційної діяльності ТМО.

Уповноважений з антикорупційної діяльності

Катерина ІЩКО